

Date: 19th November-2024

INGILIZ TILINI ZAMONLARNI O'QITISH METODIKASI

Sodiqova Aziza, Axmedova Dilfuza

Respublika musiqa va san'at kolleji

Annotatsiya; Mazkur maqolada Ingliz tilidagi fe'l zamonlarini samarali o'qitish metodikasi yoritilgan. Zamonaviy pedagogik usullar, vizual vositalar va texnologiyalardan foydalanish orqali talabalar zamonlarni oson va qiziqarli tarzda o'zlashtirishlari mumkin. Maqola o'quvchilarga turli zamonlarni bosqichma-bosqich o'rgatish, ularning farqlari va qo'llanilish sohalarini tushuntirish bo'yicha amaliy tavsiyalar beradi.

Kalit so'zlar: Ingliz tili, fe'l zamonlari, metodika, ta'lim texnologiyalari, o'qitish usullari, amaliy mashqlar, vizual vositalar.

Ingliz tilidagi zamonlarni o'qitish jarayoni talabalar uchun murakkab bo'lishi mumkin. Biroq, to'g'ri yondashuv va qiziqarli metodlarni qo'llash orqali ushbu mavzuni oson va samarali tarzda o'rgatish mumkin. Quyida Ingliz tili zamonlarini o'rgatish uchun bosqichma-bosqich qo'llanma keltirilgan.

Ingliz tilidagi zamonlarni o'rgatishni boshlashdan oldin ularning asosiy tarkibini talabalarga tushuntiring. Ingliz tilida uchta asosiy zamon mavjud:

Hozirgi zamon (Present Tense), O'tgan zamon (Past Tense), Kelajak zamon (Future Tense),

Har bir zamon o'z navbatida quyidagi to'rt shaklda ishlatiladi:

Oddiy (Simple), Uzluksiz (Continuous), Tugallangan (Perfect), Tugallangan-uzluksiz (Perfect Continuous)

O'rgatishni Oddiy zamonlar bilan boshlash maqsadga muvofiqdir, chunki ular eng sodda va keng qo'llaniladigan shakllardir. Quyidagilarni talabalarga tushuntiring:

- Present Simple: *I play football.*
- Past Simple: *I played football yesterday.*
- Future Simple: *I will play football tomorrow.*

Ushbu bosqichda qoidalar, foydalanish joylari va gap tuzish usullariga e'tibor qaratish kerak. Mashqlar sifatida bo'sh joylarni to'ldirish va oddiy savol-javoblarni taklif qiling.

Oddiy zamonlarni o'rgatgandan so'ng, harakatning davomiyligini ifodalovchi Uzluksiz zamonlarga o'ting:

- Present Continuous: *I am studying now.*
- Past Continuous: *I was studying at 8 PM yesterday.*
- Future Continuous: *I will be studying at 8 PM tomorrow.*

Bu zamonlarning harakati davom etayotgan vaqtni ifodalashda ishlatilishini ko'rsatib bering. Talabalarga real hayotiy vaziyatlar asosida misollar keltiring.

Zamonaviy Ingliz tili qoidalarida Tugallangan zamonlar o'ta muhim hisoblanadi. Talabalarga ushbu zamonlarni tushuntirishda quyidagi jihatlarga e'tibor qarating:

Date: 19th November-2024

Present Perfect: I have finished my homework.

Past Perfect: I had finished my homework before 8 PM.

Future Perfect: I will have finished my homework by tomorrow.

Ushbu bosqichda tugallangan harakat va vaqt munosabatlarini ko'rsatib bering.

Diagrammalar va grafiklardan foydalanish foydali.

Ushbu zamonlar murakkab bo'lganligi sababli, ularni o'quv jarayonining so'nggi bosqichida o'rgating:

Present Perfect Continuous: I have been studying for 2 hours.

Past Perfect Continuous: I had been studying for 2 hours before you came.

Future Perfect Continuous: I will have been studying for 2 hours by the time you arrive.

Ushbu zamonlar uzoq vaqt davom etgan harakatlarni ifodalash uchun ishlatiladi. Talabalarga ko'p amaliyot mashqlarini taklif qiling.

Diagrammalar: Zamondagi harakatlarni vaqt chizig'ida aks ettiring.

Grafiklar: Har bir zamonning tuzilishi va foydalanish qoidalarini ko'rsatuvchi grafiklar yarating.

Jadvallar: Barcha zamonlarni bir joyda jamlab, solishtirish imkoniyatini bering.

Amaliy Mashqlar va O'yinlar

Mashqlar va o'yinlar orqali talabalarning bilimlarini mustahkamlang:

Savol-javob o'yinlari: Har bir talabaga turli zamonlarda savol berish va javob qaytarish topshirig'ini bering.

Zamon aylanishi: Talabalar navbatma-navbat gaplarni bir zamondan boshqa zamonga o'zgartirsin.

Zamonlarni Taqqoslash

Talabalarga turli zamonlarni bir-biriga solishtirishni o'rgating. Masalan:

I work (Present Simple) vs. I am working (Present Continuous)

I had worked (Past Perfect) vs. I worked (Past Simple)

Ushbu taqqoslash talabalarga zamonlarning farqlarini yaxshiroq tushunishga yordam beradi.

Innovatsion Texnologiyalardan Foydalanish

Zamonaviy texnologiyalarni o'quv jarayoniga qo'shing:

Ilovalar: Duolingo, Quizlet kabi mobil ilovalarni tavsiya eting.

Videolar: YouTube'da zamonlarga oid darsliklarni ko'rib chiqishni taklif qiling

Qiziqarli Vaziyatlar Yaratish

Talabalarga zamonlarni hayotiy vaziyatlarda qo'llash imkoniyatini bering. Masalan, hikoya yozish yoki rolli o'yinlar o'ynash orqali o'rgangan bilimlarini amalda qo'llashlariga yordam bering.

Xulosa

Ingliz tilidagi fe'l zamonlarini o'qitish qiziqarli va samarali bo'lishi uchun aniq metodik yondashuv va turli uslublarni birlashtirish zarur. Har bir bosqichda talabalar bilan

Date: 19th November-2024

faol muloqot qilib, ularning ehtiyojlarini inobatga oling va zamonlarni kundalik hayotda qo'llashga e'tibor qarating. Shu tariqa, talabalar Ingliz tilini nafaqat nazariy, balki amaliy jihatdan ham oson o'zlashtirishadi.

ADABIYOTLAR:

1. Azar, B. S. (2002). *Understanding and Using English Grammar*. Longman.
2. Swan, M. (2005). *Practical English Usage*. Oxford University Press.
3. Murphy, R. (2012). *English Grammar in Use*. Cambridge University Press.
4. Harmer, J. (2007). *The Practice of English Language Teaching*. Pearson Education.
5. Thornbury, S. (1999). *How to Teach Grammar*. Longman.
6. Scrivener, J. (2011). *Learning Teaching: The Essential Guide to English Language Teaching*. Macmillan.
7. Richards, J. C., & Rodgers, T. S. (2014). *Approaches and Methods in Language Teaching*. Cambridge University Press.

